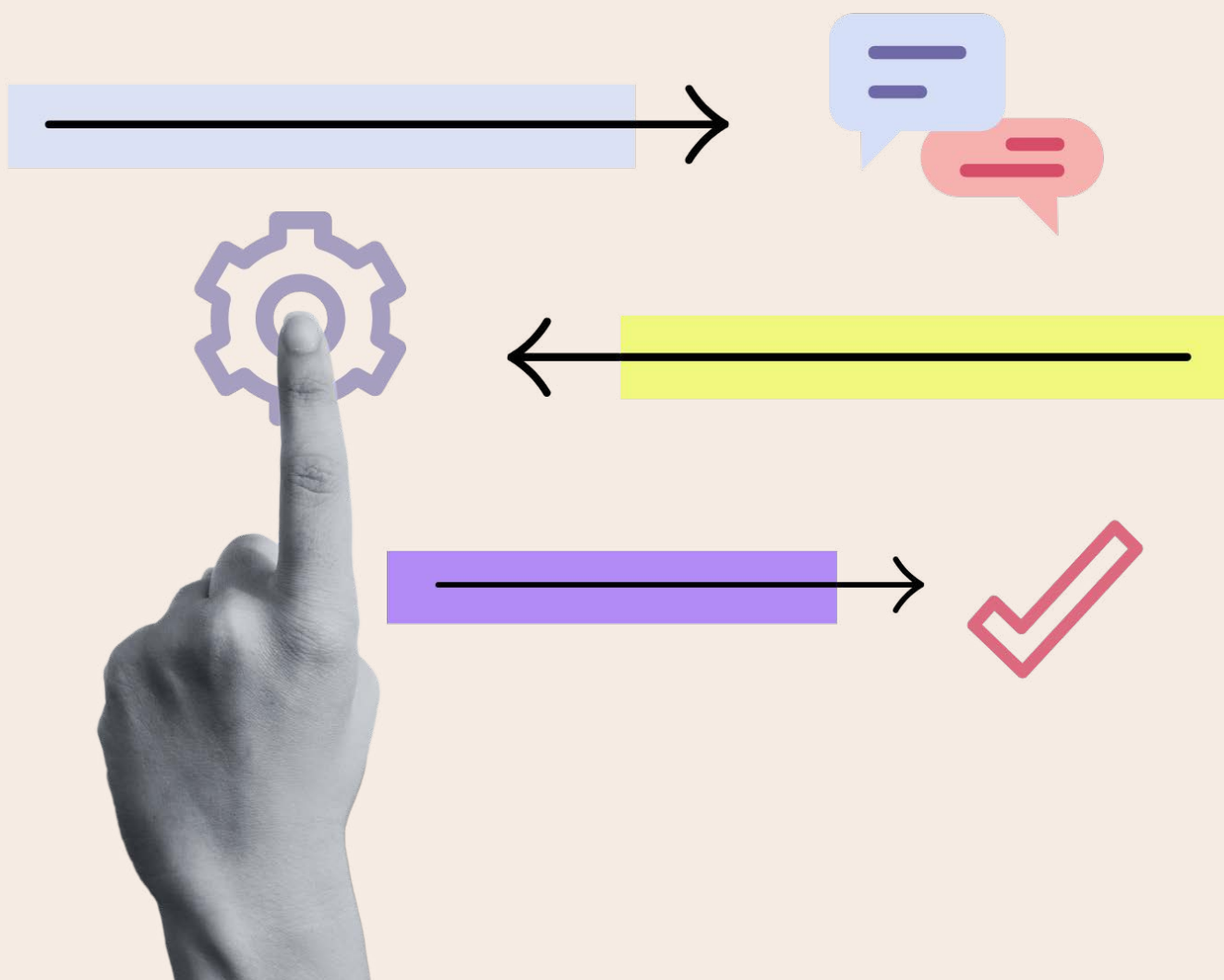

Pla d'acció contra l'abandonament escolar prematur

Novembre 2025

Aquest document està subjecte a una llicència Reconeixement 4.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense cap restricció sempre que se'n citi el titular dels drets.

La llicència completa es pot consultar a [Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació i Formació Professional

Elaboració i edició: Departament d'Educació i Formació Professional

1a edició: novembre de 2025

ÍNDEX

Introducció	4
Conceptualització de l'abandonament	7
Mesures per abordar l'abandonament	14
3.1 Mesures en l'àmbit de la prevenció.....	17
3.2 Mesures en l'àmbit de la intervenció.....	18
3.3 Mesures en l'àmbit de la compensació	19
Diagnosi	20
4.1 Dades quantitatives	21
4.2 Dades qualitatives.....	22
Pla d'acció	28
Estratègia 1. Treball en xarxa amb altres administracions i agents.....	32
Estratègia 2. Orientació educativa	34
Estratègia 3. Lluita contra la segregació	36
Estratègia 4. Flexibilitat en les trajectòries educatives.....	39
Estratègia 5. Formació professional	42
Estratègia 6. Alumnat nouvingut	46
Estratègia 7. Educació inclusiva.....	48
Estratègia 8. Prevenció i seguiment de l'absentisme.....	51
Estratègia 9. Formació docent	53
Estratègia 10. Impuls a la recerca	55
Avaluació	57
Referències bibliogràfiques	59

Introducció

01

L'educació és clau per garantir el futur de la ciutadania. La possibilitat de desenvolupar al màxim les competències de cada persona afavoreix oportunitats de millora individuals i socials, i aporta, per tant, beneficis en l'àmbit públic i privat.

Assolir cada projecte individual contribueix tant a la satisfacció de la mateixa persona, ja que veu com desenvolupa el seu talent, com al progrés del lloc on viu. **L'èxit educatiu és un èxit col·lectiu en una societat amb canvis constants.** Uns moments en què es requereix aprendre competències al llarg de la vida.

Diversos estudis i informes que analitzen els nivells formatius de la població asseguren que la **continuïtat en les trajectòries formatives i l'assoliment dels resultats educatius afavoreixen la inclusió en contextos educatius, socials i laborals.** Per tant, garantir la progressió educativa, social i laboral pot augmentar les oportunitats de la població. D'aquí que sigui necessari disposar de sistemes educatius que contribueixin a la consecució de projectes de vida personalitzats.

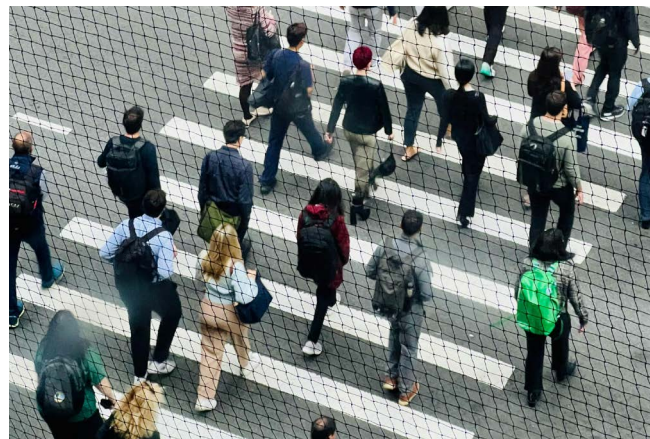
El sistema educatiu a Catalunya ha de possibilitar que les aspiracions de les persones que hi accedeixen es facin realitat, independentment de quins siguin els condicionants contextuais. Considerant aquesta finalitat, s'han anat incorporant un conjunt de variacions, amb les propostes derivades de les evidències científiques i els darrers canvis legislatius —que cerquen desenvolupar unes competències que siguin més fàcils de transferir als contextos reals—. Aquests canvis han propiciat la revisió dels contextos i les situacions d'aprenentatge, el disseny d'itineraris més flexibles i personalitzats, la generalització de mesures universals, addicionals i intensives arreu del territori català, i una planificació educativa alineada amb l'equitat.

Mesures de diversos tipus —com veurem en aquest document— han contribuït a reduir de manera significativa el percentatge de persones joves i adultes que no s'adhereixen a la formació després de l'educació secundària obligatòria. Malgrat tot, encara és un repte de país continuar reduint aquest percentatge i fer efectiu el dret de l'educació per a tothom.

La Unió Europea fixa uns objectius en relació amb la continuïtat formativa de la població. A l'Agenda 2030 concreta que cal reduir el percentatge de persones que abandonen els estudis o la formació al 9 % (European Commission / EACEA / Eurydice, 2022).

Acomplir aquests objectius té una relació directa amb la construcció de societats més inclusives, cohesionades, sostenibles i amb més capital social.

La intenció del Govern de la Generalitat de Catalunya, a través del Departament d'Educació i Formació Professional, és promoure un **pla d'acció per reduir l'abandonament escolar prematur**, que impliqui i comprometi la població catalana, amb l'objectiu d'**augmentar el nivell de qualificació de la població, assegurar les trajectòries educatives exitoses i millorar els resultats educatius en els estudis de secundària obligatòria i postobligatòria.**

Aquest desafiament s'assumeix amb un desplegament de mesures recollides al pla de treball del Departament d'Educació i Formació Professional, algunes mesures ja s'han desenvolupat, i altres s'han projectat per als cursos següents.

El contingut d'aquest document conté un marc de referència sobre l'abandonament (conceptualització i recomanacions per abordar el fenomen), les dades quantitatives i qualitatives relacionades amb la prevenció, la intervenció i la compensació del període anterior al 2025, i un pla d'acció amb 10 estratègies que permetrà reduir el percentatge de persones joves i adultes que no finalitzen els estudis d'educació secundària postobligatòria.

Conceptualització de l'abandonament

02

Quan parlem d'abandonament sovint l'associem a conceptes com l'abandonament educatiu prematur (o en les seves diverses variables: abandonament educatiu, abandonament escolar prematur, abandonament de l'educació i la formació, abandonament escolar prematur dels estudis, abandonament educatiu...), l'absentisme escolar i el fracàs escolar. Abans de començar cal definir a què ens referim quan parlem d'abandonament.

Els organismes internacionals com l'OCDE i l'Eurostat, tenint en compte totes les perspectives, entenen l'abandonament educatiu com el percentatge de persones joves d'entre 18 i 24 anys que no han assolit uns estudis d'educació secundària superior. Aquesta informació es recull a les declaracions de les persones enquestades a l'Enquesta de població activa (EPA) en què afirmen que no han rebut formació postobligatòria en les darreres quatre setmanes anteriors a l'enquesta.

En el context català, l'abandonament escolar prematur de l'educació i la formació fa referència al percentatge de població que ha assolit, com a màxim, la primera etapa de l'educació secundària. Inclou la població que no ha completat la formació bàsica (educació secundària obligatòria) o que un cop finalitzada, no ha acabat la segona etapa de l'educació secundària (formació postobligatòria) i no continua amb cap tipus d'educació o formació.

Aquesta definició parteix de la perspectiva i del concepte en anglès *Early leavers from education and training*, 'estudiants que abandonen prematurament l'educació i la formació', (abans denominat *Early school leaving*, 'abandonament escolar prematur') i pren com a indicador el nivell de formació 3 de la Classificació internacional normalitzada de l'educació (CINE 3: segona etapa de l'educació secundària).

Sovint, es relaciona l'abandonament amb l'absentisme o amb el fracàs escolar, tots tres fenòmens estan interrelacionats.

L'absentisme és la no assistència a un centre educatiu de l'alumnat que hi està matriculat, per raons justificades o no justificades. Hi poden haver diverses formes d'absentisme, per la forma en què es manifesta: el parcial (per matèries), l'esporàdic o puntual, el sistemàtic (sempre en els mateixos dies o franges horàries), les absències llargues (per motius de viatges familiars, per exemple).

Per fer un seguiment de l'absentisme, el Departament d'Educació i Formació Professional estableix al *Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme* la definició següent: «L'absència a classe sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. S'han de determinar per reglament quins són els casos que constitueixen absentisme lleu, absentisme moderat o absentisme greu» (p. 2), aquest protocol ofereix així una classificació en funció del total d'absències mensuals: absentisme lleu, moderat, greu, i del 100 %.

Els organismes internacionals han optat per definir el fracàs escolar com el percentatge de la població de joves del mateix col·lectiu que no ha completat l'educació obligatòria i matisen que, en funció del sistema educatiu, cada país n'estableix el mecanisme de mesura corresponent. En l'*Ofensiva de país a favor de l'èxit escolar: pla per a la reducció del fracàs escolar a Catalunya 2012-2018*, se situa el perfil de l'alumne que presenta risc de fracàs escolar, clarificant que acostuma a anar associat a nivells baixos en l'adquisició de coneixements, a un domini insuficient de les competències bàsiques i a una autonomia personal poc desenvolupada. Tanmateix, és un fenomen multicausal, hi ha altres variables que presenten una correlació significativa amb el fracàs escolar. Aquestes són variables cognitives, actitudinals, emocionals, relacionals i conductuals; diferències culturals per raó d'origen familiar; trajectòria escolar irregular (repeticions, mobilitat...); estat socioeconòmic i cultural de la família, i expectativa amb relació al rendiment escolar dels fills; entorns d'elevada complexitat; entre altres.

L'abandonament és un fenomen multifactorial que té repercussions a escala individual, en la societat i en l'economia en general i requereix respostes efectives, eficaces i especialitzades en les polítiques públiques, especialment en les polítiques educatives i en les polítiques socials.

L'evidència científica mostra que la multidimensionalitat del fenomen acull aspectes personals, familiars i contextuals. Els estudis específics ens acosten a conèixer els factors de risc associats a l'abandonament (Bernardo-Gutiérrez et al., 2020; Llanes et al., 2022; Olmos i Gairín, 2022; Romero-Rodríguez et al., 2022; Soler et al., 2021).

Context escolar:

Tipologia de centres.
Estructura organitzativa: metodologies, ràtio, agrupament, currículum...
Criteris de promoció i avaluació competitiu.
Professorat: formació, vinculació, motivació, suport, condicions de treball...
Sistemes de prevenció i intervenció en absentisme, assetjament...
Grup d'iguals.
Conceptes sobre les capacitats de l'alumnat.
Accés a oportunitats educatives.

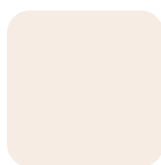
Context laboral:

Oportunitats laborals.
Llocs de treball de baixa qualificació.
Menys nivell d'estudis (especialment les mares).

Tipus d'alumnat:

Més nois que noies.
Amb necessitats educatives especials
Amb pocs hàbits d'estudi i/o desregulació conductual.
Població que pertany a minories ètniques o immigrada.
Amb autoconcepte negatiu.
Desvinculació amb la institució escolar.

Tipus de famílies:

Baix capital social i cultural.
Desestructurada o monoparental.
Menys nivell d'estudis (especialment les mares).

La interacció de tots els factors fa que sigui complex dissenyar una única resposta. És ineludible abordar aquesta realitat d'una manera coordinada i col·laborativa, entre les institucions educatives i la comunitat educativa, social i laboral.

L'abandonament escolar prematur (AEP) continua sent un desafiament urgent en els sistemes educatius, amb implicacions socials i econòmiques profundes. Per tractar aquest fenomen, organitzacions internacionals com el Centre Europeu per al Desenvolupament de la Formació Professional (CEDEFOP), Eurydice i l'OCDE, i iniciatives a escala de Catalunya com la proposta d'Orienta4YEL (Universitat Autònoma de Barcelona), unes recomanacions que promouen una educació adaptable a les necessitats de tots els estudiants. Aquestes recomanacions comparteixen un objectiu comú: assegurar que cap jove quedi enrere. A continuació se'n presenta una síntesi.

CEDEFOP

- Fomentar la motivació per aprendre.
- Implicar la comunitat.
- Suport integral per fer front a necessitats complexes.
- Assessorar per abordar les barreres d'aprenentatge.
- Desenvolupar competències d'ocupabilitat.
- Inclusió digital i benestar.
- Sistemes flexibles d'educació i formació.
- Orientació: donar suport als joves per gestionar les seves carreres professionals.
- Identificar l'alumnat en risc d'abandonament escolar prematur.
- Millorar la imatge i l'atractiu de la formació professional (FP).
- Entorns d'aprenentatge inclusius basats en el treball.
- Seguiment de l'abandonament escolar prematur.
- Suport personalitzat a través de l'orientació o la mentoria.
- Aplicació pràctica dels cursos teòrics.
- Desenvolupament professional per a l'ensenyament i la formació inclusius.
- Suport psicosocial.
- Mesures de segona oportunitat.
- Itineraris d'aprenentatge a mida.
- Validació de l'aprenentatge no formal i informal.
- Aprenentatge basat en el treball i simulacions.

Eurydice

- Recollir dades nacionals a partir d'un registre d'estudiants.
- Augmentar la flexibilitat i la permeabilitat de l'itinerari formatiu.
- Donar suport lingüístic als alumnes nouvinguts.
- Abordar l'AEP en la formació inicial (ITE) i contínua (CPD) del professorat.
- Oferir orientació educativa i professional a les escoles.
- Suport a l'alumnat que abandona prematurament perquè es reincorpori al sistema educatiu.

OCDE

- Establir un enfocament comú per identificar els «centres vulnerables i orientar els recursos».
- Desenvolupar la capacitat del professorat per donar suport a l'alumnat divers, fomentar la inclusió i el benestar, i prevenir l'abandonament escolar prematur.
- Promoure intervencions en l'àmbit escolar i comunitari per donar suport a l'alumnat divers i fomentar la inclusió i l'equitat.
- Seguir promovent la flexibilitat curricular, una formació professional atractiva i de qualitat, i els programes de reincorporació escolar.
- Fomentar i institucionalitzar la col·laboració i l'intercanvi de coneixements a escala nacional sobre «el que dona resultats».

Orienta4YEL

- Planificació individual o plans individualitzats.
- Mentoria semipresencial.
- Activitats de motivació per aprendre o activitats de desenvolupament personal per involucrar els joves en l'aprenentatge.
- Aprenentatge i suport entre iguals.
- Suport familiar i compromís escola-família.
- Suport a l'aprenentatge dels joves més enllà del currículum.
- Establir vincles amb la comunitat i l'entorn.
- Currículum d'orientació.
- Serveis de resposta o serveis de crisi per a joves.
- Formació del professorat: estratègies i pràctiques didàctiques per a l'èxit educatiu.
- Suport en transicions educatives a mig termini i finalització d'etapa clau.
- Promoure entorns d'aprenentatge inclusius de qualitat i planificació d'aprenentatge alternatiu.
- Suport en la construcció i gestió de relacions saludables entre iguals.

Fonts: CEDEFOP (2024), Eurydice (2023), OCDE (2023), Olmos Rueda et al. (2021).

Atès que la complexitat de la resposta requereix ser articulada des de la complicitat de diverses institucions i agents (polítics, socials, econòmics i educatius), el Govern de la Generalitat de Catalunya té un paper cabdal per traçar estratègies compartides i coordinades amb els ajuntaments —que formem part del Servei d'Educació de Catalunya— i amb altres administracions.

Les recomanacions del marc europeu Education and Training 2020 apunten que per reduir de manera estructural la problemàtica de l'abandonament, convé dissenyar, de forma articulada, mesures específiques en l'àmbit de la prevenció, la intervenció i la compensació en els diferents nivells en què s'expressa i es genera (Comissió Europea, 2013). D'aquesta manera, comprensiva i alhora sistemàtica, es podrà fer front al fenomen de l'abandonament a escala global i local. D'aquí, doncs, que les estratègies que es presenten més endavant en aquest pla d'acció es conceben de manera integral, connectades entre elles, i donen resposta als tres àmbits descrits: prevenció, intervenció i compensació. També des d'una concepció àmplia del terme, atès que incorporen la multicasualitat i la multifactorialitat del fenomen.

Mesures per abordar l'abandonament

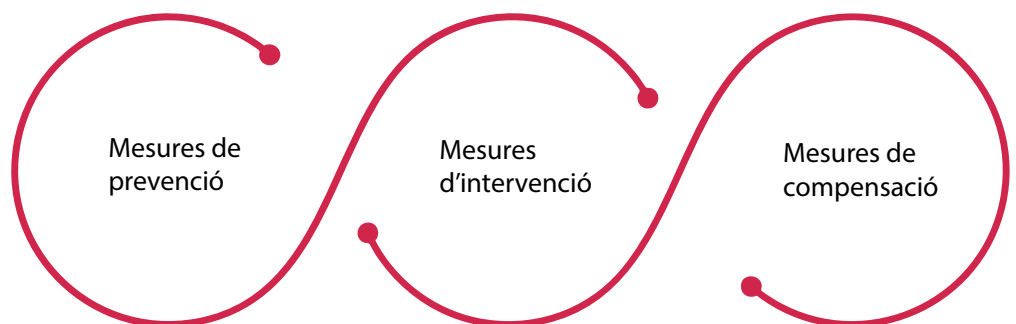
03

Els indicadors estructurals d'abandonament escolar prematur de l'educació i la formació se centren en determinades estratègies polítiques i mesures que en conjunt cobreixen els tres grans àmbits d'actuació: prevenció, intervenció i compensació, tal com posa de relleu la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 28 de juny de 2011.

La necessitat de continuar baixant la taxa i que les persones més joves obtinguin una qualificació educativa més elevada es va reiterar a la Resolució del Consell de la Unió Europea de 19 de febrer de 2021. En aquesta data es va fixar un nou objectiu: la proporció de persones que abandonen prematurament l'educació i la formació hauria de ser inferior al 9 %.

El 2022 i el 2023, la Comissió Europea, amb l'informe Eurydice, ofereix una visió general de les reformes educatives recents i de l'evolució de les polítiques als països europeus per assolir l'objectiu a escala de la Unió Europea sobre l'abandonament educatiu. Els indicadors se centren en l'educació escolar: primària, secundària i formació professional (nivells CINE 1, 2 i 3).

Recordem que l'abandonament escolar prematur de l'educació i la formació fa referència a l'alumnat que abandona els estudis o la formació abans d'acabar els estudis postobligatoris i, per tant, no ha obtingut el títol de secundària superior corresponent. Contràriament, els indicadors estructurals se centren i informen de dades durant tot el període de l'educació escolar: educació primària, secundària general i FP inicial escolar (nivells CINE 1, 2 i 3).

Des del 2015, quan es van establir els indicadors estructurals sobre l'abandonament per primera vegada, hi ha hagut moltes reformes en les sis àrees següents:

- Recollir dades relatives a l'abandonament escolar prematur de l'educació i la formació per quantificar l'absentisme i analitzar els patrons d'abandonament a diferents nivells, a través del registre de l'estudiant.
- Augmentar la flexibilitat i la permeabilitat dels itineraris educatius a través de formació alternativa o formació tècnica específica, facilitar les transicions i millorar els sistemes de reconeixement de competències i qualificacions.
- Proporcionar suports lingüístics a l'alumnat amb una llengua materna diferent de la llengua vehicular.
- Abordar l'abandonament educatiu en la formació inicial del professorat i en la formació permanent per augmentar la consciència del professorat sobre els principals desencadenants, donar eines per fer una primera detecció i reforçar la seva capacitat d'intervenir preventivament.
- Reformar els serveis d'orientació per reforçar l'orientació educativa i professional en els centres educatius i garantir que l'orientació està present en el currículum, i que arriba sistemàticament a tot l'alumnat.
- Suport a les persones que abandonen prematurament amb la intenció que puguin reincorporar-se al sistema educatiu i formatiu, amb la provisió de mesures específiques de formació i orientació professional amb caràcter de segona oportunitat.

Les iniciatives polítiques, organitzatives, formatives i tècniques desplegades en els darrers anys tenen molta relació amb l'abandonament, afavoreixen que la població accedeixi i romangui en el sistema educatiu i segueixi els estudis.

S'insisteix, entre d'altres aspectes, en el fet que les societats inclusives requereixen desenvolupar models i pràctiques que promoguin l'equitat. És doncs, un requeriment clau comptar amb sistemes educatius i serveis d'orientació inclusius, que actuïn preventivament i generin oportunitats d'èxit per a tothom.

3.1 Mesures en l'àmbit de la prevenció

La prevenció busca **evitar que augmentin les condicions que promouen l'abandonament**, abans que els primers símptomes siguin visibles.

Considera les condicions prèvies que afavoreixen una escolarització exitosa, el disseny de sistemes educatius i de formació que garanteixin entorns d'aprenentatge estimulants per a tot l'alumnat. Implica **garantir l'equitat educativa des d'una mirada sistèmica que vetlli per les oportunitats d'èxit per a tothom**. Una planificació educativa que consideri la reducció de la segregació escolar, un sistema de beques i ajudes a l'escolarització de caràcter universal, una oferta de qualitat diversificada d'ensenyaments postobligatoris i comptar amb programes d'orientació i acompanyament accessibles a tot l'alumnat són elements que permeten actuar anticipadament.

Algunes característiques amb caràcter preventiu són:

- Accés a una educació infantil de bona qualitat
- Currículum significatiu i atractiu
- Itineraris educatius flexibles
- Acollida i suport a l'alumnat nouvingut
- Transició entre etapes
- Formació professional atractiva i d'alta qualitat
- Implicació de la família per prendre decisions
- Formació inicial i permanent del professorat
- Cultura de centre amb un enfocament globalitzador
- Sistema d'orientació estructurat i d'alta qualitat
- Cooperació amb el món del treball

3.2 Mesures en l'àmbit de la intervenció

La **intervenció** se centra en les dificultats en una etapa emergent i busca evitar que portin a l'abandonament. Aquí s'hi inclouen els **plans i programes concrets des d'una perspectiva focalitzada de seguida que es manifesten els símptomes** (els protocols d'absentisme, els programes de diversificació curricular, i els programes de suport i acompanyament socioeducatiu, etc.), i les accions sobre l'alumnat i els centres educatius, que s'orienten a reduir els riscos.

Algunes característiques amb caràcter de intervenció són:

- Sistemes d'identificació primerenca del risc d'abandonament que detecten els primers signes i afavoreixen el treball conjunt dels agents educatius, amb plans d'acció individuals. Tenen en consideració els factors socials, familiars i emocionals, així com els fets traumàtics que poden influir en el desenvolupament personal de l'alumnat.
- Marcs de suport sistèmic als centres educatius.
- Focus en les necessitats individuals de l'alumnat: personalització de l'aprenentatge, suport personalitzat, flexibilitat en itineraris d'aprenentatge i en l'elecció de matèries i cursos. Garantir el suport a l'alumnat que més ho necessita: alumnat amb discapacitat o dificultats d'aprenentatge, els que necessiten compatibilitzar l'estudi amb la conciliació de la vida familiar i els que retornen a la formació després de períodes d'interrupció.
- Activitats extracurriculars i extraescolars per enriquir l'oferta formativa.
- Suport al professorat.
- Empoderament de les famílies per donar suport a l'educació dels seus fills i filles.
- Augment de la consciència de la família respecte als principals signes que poden portar a l'abandonament (desafecció escolar, dificultats acadèmiques...).

3.3 Mesures en l'àmbit de la compensació

La **compensació ofereix oportunitats d'educació i formació per a aquelles persones que han abandonat els estudis**. Per tant, són totes aquelles mesures i programes orientats a generar la compensació i retorn (sistemes d'acreditació i validació de competències, dispositius de segona oportunitat, mesures que afavoreixen el retorn i la permanència en el sistema, programes d'orientació i acompanyament, etc.).

Algunes característiques amb caràcter de compensació són:

- Estructures accessibles i significatives de segona oportunitat
- Reconeixement i validació de les competències
- Compromís i govern per a la segona oportunitat
- Enfocament holístic i personalitzat per a la segona oportunitat
- Experiències positives d'aprenentatge
- Flexibilitat en el currículum
- Implicació del professorat i suport
- Connexió entre l'educació de segona oportunitat i el sistema educatiu general

Diagnosi

04

Les fonts utilitzades (registres i dades de l'Administració, estudis i informes nacionals i internacionals, etc.) en aquesta diagnosi són diverses i cerquen la complementarietat per obtenir les dades i l'anàlisi i la interpretació posteriors.

L'objectiu és mostrar un conjunt de dades que ens permetin situar la problemàtica i aportar informacions quantitatives i qualitatives.

4.1 Dades quantitatives

La reducció de la taxa mitjana europea de l'abandonament escolar prematur és un dels principals objectius educatius d'Europa, recollits en l'estratègia Europa 2020 i en l'estratègia Europa 2030.

En l'actualitat, aquest índex se situa al 13,73 % a Catalunya, mentre que a Espanya és al 13 %, molt per sobre del 9 % que fixa l'Agenda 2030.

Taula1. Índex d'abandonament a Europa, Espanya i Catalunya (2017-2024)

	Catalunya	Espanya	Europa
2017	17,1 %	18,3 %	10,5 %
2018	17,0 %	17,9 %	10,5 %
2019	19,0 %	17,3 %	10,1 %
2020	17,4 %	16,0 %	10,0 %
2021	14,9 %	13,3 %	9,8 %
2022	17,5 %	13,9 %	9,7 %
2023	14,8 %	13,7 %	9,5 %
2024	13,7 %	13,0 %	9,3 %

Font: Catalunya: IDESCAT. Espanya: Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports. Unió Europea: Eurostat (2024).

4.2 Dades qualitatives

En aquest apartat s'exposen les actuacions que s'han recollit classificant-les segons si són mesures de prevenció, intervenció i compensació, seguint les propostes de la Comissió Europea. S'identifiquen uns blocs temàtics principals en cadascuna de les mesures.

Mesures de prevenció

■ La universalització de l'educació i l'aposta per l'equitat

- Pacte Contra la Segregació Escolar a Catalunya.
- Desplegament de les mesures contemplades al Decret 11/2021, de 16 de febrer, de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió.
- Avaluació anual dels nivells de segregació de cada centre.
- Desplegament de les mesures i suports, entre d'altres propostes, establertes en el Decret 150/2017.
- Pla Director de la Inspecció d'Educació 2021-2025.
- Pla de millora de les oportunitats educatives (PMOE) i Programa de cooperació territorial per a l'orientació, l'avenç i l'enriquiment educatiu (PROA+).
- Creació de places públiques al primer cicle d'educació infantil.
- Implementació gradual de la gratuïtat per a les famílies del primer cicle d'educació infantil (I2) fins al 2026.
- Promoció de l'escolarització al primer cicle d'educació infantil.
- Promoció de la inclusió de les llars d'infants rurals en entorns escolars rurals.
- Reducció del nombre màxim d'alumnes per grup a l'educació infantil.
- Suport en el disseny i l'optimització dels plans d'acollida en els centres educatius.
- Desenvolupament del projecte Promoció escolar del poble gitano.
- Creació de mecanismes per vetllar per la continuïtat educativa i la coherència dels itineraris a través dels processos de preinscripció i admissió.
- Procediments d'homologació i convalidació d'estudis estrangers no universitaris per a l'alumnat nouvingut o procedent d'altres sistemes educatius.
- Gestió de l'absentisme.
- Creació d'instituts escola.
- Ajuts per garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés de l'alumnat socioeconòmicament vulnerable a les activitats complementàries i als serveis escolars.
- Campanya diversificada a les xarxes socials per fer publicitat de les beques econòmiques.
- Promoció de l'educació a temps complet.
- Ampliació de l'oferta de cicles formatius de grau bàsic, programes de formació i inserció (PFI) i itineraris formatius específics (IFE).

■ La millora del sistema educatiu

- Impuls dels programes d'innovació educativa. Programa d'acceleració de la transformació educativa/ Eines per al canvi (PACTE); AVANCEM: Ensenyament i aprenentatges integrat de les llengües; Impuls de la lectura (ILEC), l'STEAMcat i la Xarxa de competències bàsiques; programa Magnet; programa Escoles Tàndem.
- Nous decrets curriculars:
 - Decret 21/2023, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil.
 - Decret 175/2022, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.
 - Decret 171/2022, d'ordenació dels ensenyaments de batxillerat.
- Desenvolupament de programes específics a l'FP per fomentar les metodologies actives i el treball per projectes (InnovaFP).
- Revisió dels itineraris formatius específics (IFE).
- Creació del Grup Impulsor de Mesures de Millores Educatives amb la concreció de les propostes.
- Creació del Marc de qualitat de centre com a eina per identificar la millora en cada centre educatiu.
- Recerca específica sobre la temàtica d'abandonament.

■ L'orientació educativa, l'acció tutorial i les transicions

- Elaboració del Decret d'orientació educativa.
- Elaboració dels Documents per a l'organització i la gestió dels centres, amb la concreció de les funcions del mestre d'educació especial, pedagogia terapèutica i orientació educativa com a suport addicional.
- Definició d'itineraris personalitzats amb els consells orientadors de 2n i 4t d'ESO.
- Xarxa d'orientadores de formació professional.
- Programa específic EmpresaFP, xarxa de convivència, compromís i vinculació educativa, adreçat a l'abandonament.
- Projecte «L'orientació educativa: factor clau d'èxit en l'educació al llarg de la vida».
- Anàlisi i disseny de formacions que incorporen aspectes d'abandonament i orientació.
- Inclusió de la temàtica de l'abandonament i els factors associats en les formacions d'accés, inicial i permanent.
- Realització del pla de formació amb continguts relatius a l'acció tutorial, tutoria, orientació, benestar de l'alumnat i erradicació de qualsevol tipus de violència en totes les etapes educatives.
- Implantació de la figura de coordinació COCOBE (coeducació, convivència i benestar de l'alumnat) en els centres educatius, amb formació i materials específics.
- Revisió de l'evidència científica relacionada amb l'abandonament escolar prematur.
- Creació de xarxes bàsiques per fomentar i millorar l'acció tutorial i orientació en la formació professional.
- Accions desenvolupades en el marc del programa EmpresaFP i el Projecte de qualitat i millora contínua de l'FP.

- Disseny d'accions per afavorir l'adaptació en la transició a l'FP.
- Xarxes d'EmpresaFP: orientació inclusiva i diversitat, vinculació afectiva, competències transversals i integració a l'aula dual, i orientació integral i integrada.
- Dotació de personal orientador als centres de formació professional.
- Realització del Pla de formació 2024-2025 i 2025-2026 amb continguts relatius a l'acció tutorial i l'orientació.
- Elaboració de guies, protocols, registres i orientacions per facilitar l'acció tutorial i l'orientació en els centres de formació professional.
- Accions que vinculen la formació al centre educatiu i el món laboral (formació dual, formació en centres de treball, programa d'EmpresaFP: xarxa Empresa, serveis i relacions estratègiques, etc.).

Mesures d'intervenció

■ Els sistemes d'identificació, derivació i intervenció

- Revisió del Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme.
- Detecció de l'alumnat amb necessitats de suport o amb risc d'abandonar, per part dels centres educatius en col·laboració amb els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP).
- Elaboració d'instruccions que permetin abordar el fenomen de l'abandonament de manera focalitzada.
- Creació de comissions d'absentisme als territoris.
- Creació de mecanismes que vetllin per la continuïtat educativa i la coherència dels itineraris a través dels processos de preinscripció i admissió.
- Impuls del programa Magnet.

■ Les mesures i suports als centres educatius

- Regulació de la diversificació curricular a 3r i 4t d'ESO.
- Cicles formatius de grau bàsic (CFGB) amb la possibilitat d'obtenció del graduat en educació secundària (GES) i el títol de tècnic bàsic (certificat de professionalitat de nivell 1).
- Unitats d'escolarització compartida (UEC).
- Desenvolupament dels itineraris formatius específics d'ensenyaments professionals que s'adrecen a alumnes amb necessitats educatives especials associades a una discapacitat intel·lectual lleu o moderada.
- Definició de les mesures flexibilitzadores als cicles formatius: modificació curricular, flexibilització, certificats de professionalitat, FP dual, etc.
- Programes de formació i inserció (PFI), amb el disseny de programes d'innovació adreçats a alumnat en risc d'abandonament.
- Ampliació de treballadors socials al serveis educatius, educadors socials i tècnics d'integració social als centres educatius.
- Dotació de 1.383 aules d'acollida a l'inici dels curs 2025-2026 als centres educatius amb aules d'acollida de continuïtat.
- Concreció d'estratègies de suport a l'alumnat nouvingut per a la transició a l'aula ordinària i elaboració de materials.
- Programa de formació Estratègies de suport lingüístic i social a totes les àrees i matèries (ESAM).
- Articulació de suports per donar resposta a les necessitats de tot l'alumnat i els mecanismes que afavoreixin la seva transició i el traspàs d'informació.
- Elaboració i difusió del document *Mesures i suports universals en el centre educatiu* com a guia integral per implementar estratègies que millorin l'accessibilitat per a tots els estudiants, independentment de les seves necessitats.
- Difusió de la necessitat d'augmentar l'acompanyament en la transició entre cursos i entre etapes, especialment l'alumnat que disposa de mesures intensives (PSI).
- Creació del grup de treball d'abandonament en la formació professional.
- Avaluació de l'alumnat d'aula acollida (informe de centre).

■ L'orientació educativa i els agents comunitaris

- Incorporació del docent especialista en orientació educativa als centres formatius de grau bàsic, itineraris formatius específics (IFE) i formació professional.
- Creació del programa de mentoria socioeducativa.
- Desenvolupament del Servei d'Orientació d'Àmbit Comunitari (SOAC) a 48 territoris (Esplugues de Llobregat, Ripoll, Olot, etc.) i dels tallers de suport i acompanyament educatiu adreçats a alumnat amb poc suport familiar (en el marc dels plans educatius d'entorn).
- Educadors socials i tècnics d'integració social en centres identificats d'alta complexitat.
- Ampliació del nombre de professionals de la Unitat de Suport a l'Alumnat en Situació de Violència (USAV).
- Creació del programa de benestar emocional «Benestar per estar bé».
- Creació del grup de treball interdepartamental sobre educació postobligatòria i necessitats educatives especials (NEE).
- Pla de millora del rendiment i la fidelització de l'alumnat de formació professional 2025-2027.
- Accions desenvolupades en el marc de la Xarxa de Personal d'Orientació Educativa de Formació Professional i Ensenyaments de Règim Especial.

Mesures de compensació

■ L'acreditació, la validació de competències, la flexibilitat en el retorn i la permanència

- Mesures de compensació i de retorn al sistema educatiu, ensenyaments oferts als CFA: formació instrumental, graduat en educació secundària obligatòria (GESO), curs d'accés a grau mitjà (CAM) i cursos de preparació per a les proves d'accés a CFGM i CFGS.
- Impuls del servei d'acreditació de competències professionals.
- Millora de les oportunitats en els processos de preinscripció.
- Oferiment de proves lliures per l'obtenció del graduat en educació secundària (GES) per a aquells alumnes que han abandonat.
- Impuls de les equivalències entre els programes de formació i inserció i el curs específic d'accés als cicles de grau mitjà.
- Difusió del sistema d'acreditació de competències (acadèmiques, professionals, transprofessionals...).
- Difusió del sistema d'acreditació de competències professionals i de competències bàsiques d'accés als certificats professionals.
- Procés de debat i definició del futur de l'educació al llarg de la vida, amb la realització de les jornades de debat i definició del futur de l'educació al llarg de la vida.

■ L'orientació i l'acompanyament

- Treball transversal entre els diferents agents socioeducatius i professionals externs al centre educatiu que intervenen al territori.
- Treball en xarxa i coordinació amb la resta de professionals que intervenen en el cas dins del centre educatiu.
- Nou currículum de formació instrumental (consulteu l'[Ordre EDU/2017/2022](#)), que reforça la tutoria i l'orientació.
- Nou currículum de graduat en educació secundària obligatòria per a persones adultes, que reforçarà la tutoria i l'orientació (en tràmit).
- Implementació del projecte Reconnect-ES, que intervé amb l'alumnat que ha abandonat els estudis.

El conjunt d'aquestes mesures no s'ha d'entendre com aspectes aïllats sinó que configuren un sistema en què la relació que hi ha entre les diverses mesures permet abordar aquest fenomen complex, l'abandonament.

Pla d'acció

05

A partir de tot el que s'ha descrit, es configura un pla d'acció. Aquesta proposta es basa en l'anàlisi de les propostes descrites en el punt 2, 3 i 4 d'aquest document i s'articula a partir de l'objectiu següent.

Reduir la taxa d'abandonament prematur de l'educació i la formació a Catalunya per sota del 9 % l'any 2030.

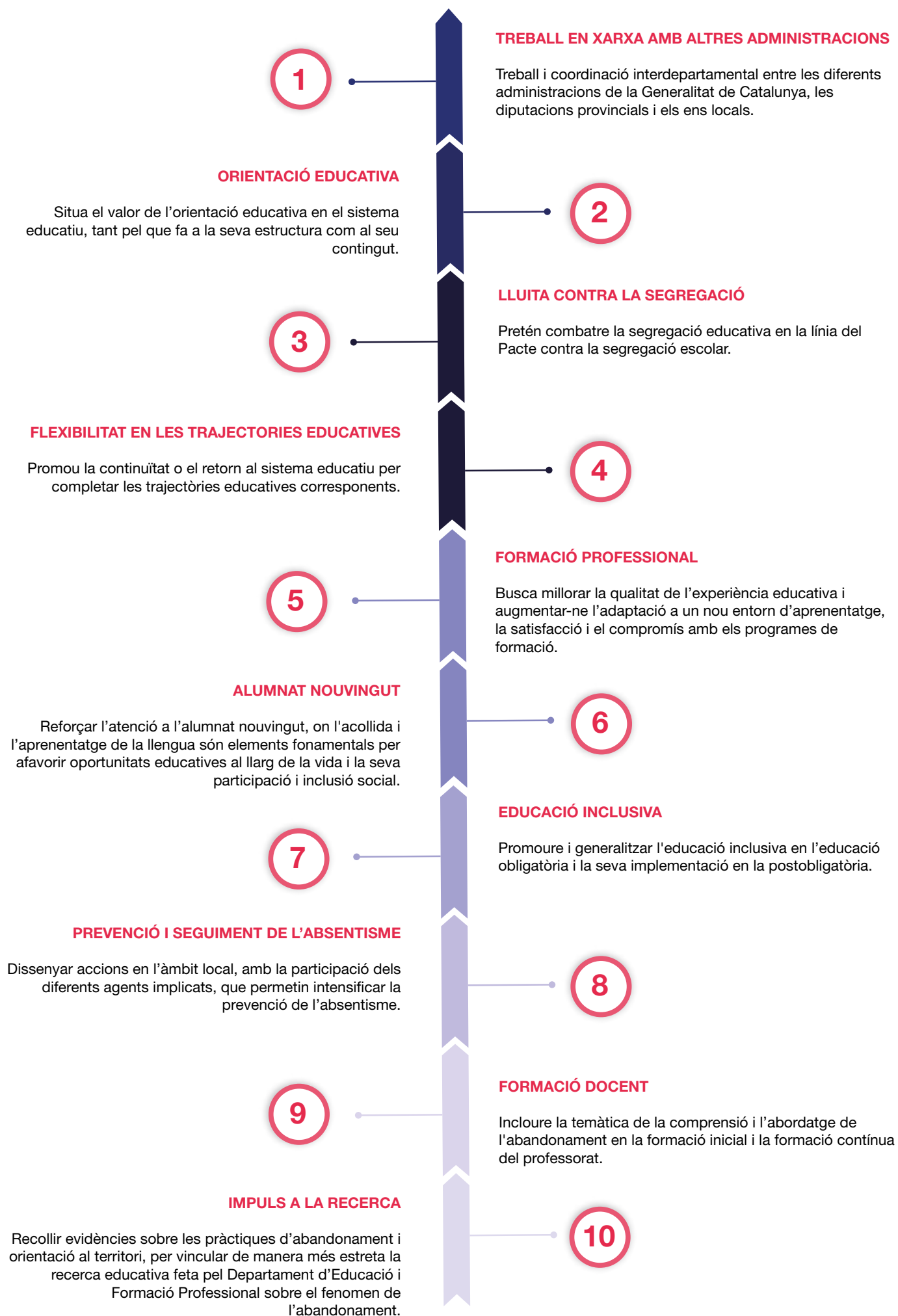
La Subdirecció General d'Orientació, Participació i Benestar de l'Alumnat assumeix la responsabilitat de liderar el Pla d'acció contra l'abandonament escolar prematur i l'absentisme, que té com a objectiu reduir la taxa d'abandonament escolar prematur fins al 9 % al final del 2030 mitjançant el reforç de les mesures de prevenció, intervenció i compensació.

Aquest lideratge implica la coordinació intradepartamental i la cooperació amb l'administració local per compartir les dades d'abandonament i d'alumnat amb factors de risc. A més a més, inclou la revisió constant de les mesures d'intervenció i compensació dins del sistema educatiu. Per dur a terme aquest pla d'acció es preveu el desplegament d'aquestes 10 estratègies.

Cada estratègia es configura amb uns objectius o línies d'actuació que es concreta amb un conjunt d'accions associades (per un costat, les que ja han estat desenvolupades, i per un altre, les que es proposen pels als cursos escolars següents).

Pla d'acció en 10 estratègies

Estratègia 1. Treball en xarxa amb altres administracions i agents

Aquesta estratègia en xarxa prioritza el seguiment continu de l'alumnat que està en risc d'abandonar o que abandona els estudis. Busca el treball i la coordinació interdepartamental entre les diferents administracions de la Generalitat de Catalunya, les diputacions provincials i els ens locals. Així mateix, la col·laboració d'actuacions entre les diferents administracions implicades, la promoció d'accions al territori per facilitar les transicions entre etapes i la coordinació d'agents, pot garantir una resposta integrada i assegurar el seguiment de les trajectòries educatives de l'alumnat.

En aquesta línia, es disposa d'un marc normatiu que assegura l'abordatge de l'abandonament amb els ens locals amb la Instrucció 1/2024, de 17 de juliol, per a la cessió de dades als ens locals en l'exercici de les competències en matèria de prevenció i intervenció en l'abandonament escolar en l'etapa d'estudis postobligatoris.

Així com la creació del projecte Reconnect-ES (figura d'educadors socials al territori que s'adrecen a les persones joves que han abandonat) i les comissions de seguiment en les diferents zones educatives per garantir la transferència i la traçabilitat de les dades.

Objectius

- Disposar d'un marc normatiu que asseguri l'abordatge de l'abandonament adoptant un front comú.
- Establir un sistema de seguiment continuat per identificar i donar suport a l'alumnat en risc d'abandonament escolar.
- Fomentar la col·laboració i la coordinació entre les diferents administracions de la Generalitat de Catalunya, les diputacions provincials i els ens locals per abordar conjuntament l'abandonament escolar.
- Acompanyar les administracions locals per elaborar un pla local de prevenció de l'abandonament escolar prematur a cada municipi per identificar cada cas i intervenir de manera preventiva.
- Promoure el desenvolupament i l'intercanvi de pràctiques eficaçes entre les diverses administracions, centres educatius i entitats per reduir l'abandonament escolar.

Accions iniciades

- Elaboració d'instruccions que permetin abordar el fenomen de l'abandonament de manera focalitzada.
- Creació del **projecte Reconnect-ES** per desenvolupar accions des dels serveis educatius que afavoreixin la reducció de l'abandonament escolar prematur, la transició entre etapes, la xarxa de coordinació entre agents d'alumnat que puguin precisar suports per reincorporar-se al sistema educatiu.

Accions previstes

- Creació de **comissions de seguiment** en aquells municipis que no en disposin. Aprofitar les estructures existents per garantir la transferència i la traçabilitat de les dades.
- Elaboració d'un **pla d'acció dissenyat conjuntament entre les diverses administracions** amb una visió compartida de l'abordatge del fenomen.
- Disseny del Pla local de prevenció de l'abandonament escolar prematur.
- Copresidència dels plans educatius d'entorn (PEE): mesures de detecció, atenció i seguiment a l'alumnat amb risc d'abandonament. En el PEE 0-20, coordinació de mesures específiques d'atenció a l'alumnat per part de diversos perfils de professionals (educadors, orientadors, treballadors socials...).
- Impuls d'estratègies i pràctiques per prevenir l'abandonament en l'àmbit local (treball en xarxa d'agents socioeducatius, comissions de seguiment de l'abandonament escolar prematur...).
- **Seminaris i xarxes de centres i de docents** vinculats a la prevenció i reducció de l'abandonament.
- Incorporació de referents del projecte Reconnect-ES als serveis territorials.

Estratègia 2. Orientació educativa

Situa el valor de l'orientació educativa en el sistema educatiu, tant pel que fa a l'estructura com al seu contingut.

L'elaboració i l'aprovació del **Decret d'orientació educativa** permetrà disposar d'un marc de referència comú que articuli l'orientació educativa en totes les etapes del sistema educatiu de Catalunya i asseguri l'acompanyament a l'alumnat al llarg del sistema educatiu i, especialment, en les transicions educatives, amb actuacions específiques que facilitin el coneixement de la formació professional i el món del treball en la formació bàsica.

Objectius

- Disposar d'un marc de referència comú que articuli l'orientació educativa en totes les etapes del sistema educatiu de Catalunya.
- Proporcionar models, referents i pràctiques d'orientació a fi que cada centre pugui concretar i desplegar les accions d'orientació educativa, acció tutorial i tutoria.
- Articular en —l'educació bàsica— la definició d'itineraris personalitzats i la creació de projectes singulars que afavoreixin l'acompanyament de l'alumnat.
- Assegurar l'acompanyament en les transicions educatives.
- Promoure l'intercanvi de pràctiques entre el personal orientador dels centres i dels serveis educatius.
- Dotar d'eines als professionals per promoure i millorar el benestar emocional de tot l'alumnat i l'erradicació de qualsevol tipus de violència.
- Promoure els programes de mentoria socioeducativa a l'ESO.
- Incrementar la connexió entre l'etapa obligatòria i postobligatòria en les zones educatives per afavorir les trajectòries educatives exitoses de l'alumnat.

Accions iniciades

- Elaboració del Decret d'orientació educativa.
- Difusió de la necessitat d'augmentar l'acompanyament en la transició entre cursos i entre etapes, especialment l'alumnat que disposa de mesures intensives (PSI).
- Creació del programa de benestar emocional «Benestar per estar bé».
- Ampliació del nombre de professionals de la USAV.
- Creació del programa de mentoria socioeducativa.
- Increment de 86 dotacions de personal docent de l'especialitat d'orientació educativa en els centres de titularitat pública de formació professional i ensenyaments de règim especial, i en els centres de formació de persones adultes, per al curs 2025-2026.

Accions previstes

- **Aprovació i desplegament del Decret d'orientació educativa.**
- **Elaboració i difusió de materials** que ajudin als centres educatius a desplegar accions d'orientació educativa, acció tutorial i tutoria.
- Elaboració i difusió d'accions que promoguin la **cooperació amb el món del treball i la integració de la formació professionalitzadora** en el currículum.
- Creació de projectes singulars de centre que permetin atendre necessitats vinculades als àmbits personal, social, acadèmic i professional (educació emocional, participació comunitària, competència lectora, etc.).
- Disseny d'un **sistema** que garanteixi el **traspàs d'informació en les transicions de tot l'alumnat**.
- Creació dels **seminaris d'orientació als territoris**.
- Continuitat del programa de benestar emocional «**Benestar per estar bé**».
- Promoció de les escoles promotores de salut.
- Continuitat de la USAV.
- Accions orientades a incloure la **perspectiva de gènere interseccional** en totes les fases de l'orientació educativa.
- Impuls del programa de mentoria socioeducativa a l'ESO.
- **Dotació de personal orientador** als serveis educatius (SEZ) i als serveis territorials (educadors socials al territori).
- Articulació de seminaris per afavorir el treball sistemàtic i continu en la transició entre etapes (especialment en la transició a l'educació postobligatòria).

Estratègia 3. Lluita contra la segregació

Per als estudiants que ja formen part del sistema educatiu, és essencial promoure l'accés a la formació professional. Aquest enfocament facilita la seva continuïtat acadèmica establint mecanismes específics en els processos de preinscripció i admissió.

A més, assegurar l'accés a l'educació infantil és clau per garantir una base sòlida en el procés d'aprenentatge. Aquesta etapa és decisiva per al desenvolupament cognitiu, emocional i social dels infants, i n'afavoreix la igualtat d'oportunitats des de la primera infància.

La millora de l'equitat i la reducció de la segregació escolar són també reptes imprescindibles per construir un sistema educatiu inclusiu, en la línia del Pacte contra la segregació escolar.

Objectius

- Promoure l'accés a la formació professional per als estudiants que estan inscrits al sistema educatiu, facilitar-ne així la continuïtat acadèmica.
- Assegurar l'accés a l'educació infantil.
- Millorar l'equitat, combatre la segregació escolar i establir criteris per gestionar el procés d'admissió als centres educatius.

Accions iniciades

- Establir accions que promoguin la continuïtat educativa i la coherència dels itineraris formatius.
- Promoció de l'escolarització al primer cicle d'educació infantil.
- Creació de places públiques al primer cicle d'educació infantil.
- Implementació gradual de la gratuïtat per a les famílies del primer cicle d'educació infantil (I2) fins al 2026.
- Promoció de la inclusió de llars d'infants rurals en entorns escolars rurals.
- Reducció del nombre màxim d'alumnes per grup a l'educació infantil.
- Ajuts per garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés de l'alumnat socioeconòmicament vulnerable a les activitats complementàries i als serveis escolars.
- Campanya diversificada a les xarxes socials per fer publicitat de les beques econòmiques.
- Ampliació del nombre de treballadors socials al serveis educatius, educadors socials i tècnics d'integració social als centres educatius.
- Promoció de l'educació a temps complet.
- Impuls del programa Magnet.

Accions previstes

- Continuitat en establiment d'accions que promoguin la continuïtat educativa i la coherència dels itineraris formatius.
- Continuitat en la promoció de l'escolarització al primer cicle d'educació infantil.
- Continuitat en la **creació de places públiques al primer cicle d'educació infantil**.
- Desplegament en la implementació gradual de la gratuïtat per a les famílies de l'alumnat de tots els cursos del primer cicle d'educació infantil —I0, I1, I2—.
- Desplegament de la ruralitat: inclusió de les llars d'infants rurals en l'escola rural.
- **Revisió del pacte contra la segregació escolar** i elaboració d'addendes específiques com l'addenda relativa a la perspectiva antiracista i la segregació residencial.
- Continuitat en l'aplicació de mesures previstes al Decret 11/2021, de 16 de febrer, de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió.
- Continuitat de l'avaluació anual dels nivells de segregació de cada centre.
- **Identificació de l'alumnat amb necessitats educatives específiques**, amb l'establiment d'un sistema que asseguri la continuïtat de la seva trajectòria acadèmica en l'educació postobligatòria, amb la creació d'actuacions específiques, intensives i singularitzades en zones determinades.
- Continuitat en l'oferta inicial de ràtios iguals a 20 alumnes per grup al primer nivell del segon cicle d'educació infantil, i aplicació d'aquesta mesura progressivament en els cursos superiors.
- Ampliació progressiva i manteniment dels **ajuts per garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés** de l'alumnat socioeconòmicament vulnerable.
- Establiment de **procediments més àgils i flexibles per sol·licitar ajuts** econòmics amb l'automatització del reconeixement de requisits generals, acadèmics i econòmics.
- Accions divulgatives i formatives adreçades a diferents agents per facilitar el coneixement i l'accés a les beques econòmiques de l'educació postobligatòria.
- **Manteniment de la dotació** de treballadors socials als serveis educatius, i d'educadors socials i tècnics d'integració social als centres educatius.
- Continuitat en la promoció de l'educació a temps complet.
- Continuitat del programa Magnet.

Estratègia 4. Flexibilitat en les trajectòries educatives

Promou la continuïtat o el retorn al sistema educatiu per completar les trajectòries educatives corresponents i busca la configuració d'itineraris formatius alternatius, i la possibilitat d'acreditació de competències professionals.

La difusió ampliada d'informació sobre les múltiples possibilitats que ofereix el sistema educatiu per acreditar diverses competències (proves lliures de GES, proves d'accés a CFGM, proves d'accés a CFGS; acreditació de competències bàsiques, acadèmiques, professionals, transprofessionals, etc.) pot permetre que els estudiants disposin de més informació per continuar els estudis. Aquesta estratègia és clau perquè busca proporcionar més opcions als i les estudiants.

Objectius

- Adaptar la implementació del currículum a les necessitats i els interessos de l'alumnat, i fomentar la que sigui personalitzable per augmentar el compromís amb l'aprenentatge.
- Incrementar el nombre i la varietat de l'oferta formativa professionalitzadora amb diversos nivells de qualificació.
- Fer difusió del sistema educatiu i de les diverses opcions per construir itineraris formatius (oferta formativa, acreditació de competències, homologació d'estudis...) que facilitin la continuïtat formativa.
- Configurar itineraris flexibles que facilitin les trajectòries en la formació professional i en els ensenyaments de règim especial.
- Analitzar la situació de l'educació al llarg de la vida amb la participació de tots els actors per reflexionar, consensuar i fer propostes del plantejament de futur.

Accions iniciades

- Publicació d'orientacions curriculars per a les àrees de l'educació primària i per a les matèries de l'educació secundària obligatòria.
- Ampliació de l'oferta de cicles formatiu de grau bàsic, programes de formació i inserció (PFI) i itineraris formatius específics (IFE).
- Ampliació de l'oferta de cicles formatius de grau mitjà i els ensenyaments de règim especial (ERE).
- Difusió del sistema d'acreditació de competències (acadèmiques, professionals, transprofessionals...).
- Difusió de les diferents eines existents per a l'orientació professional que permetin conèixer l'oferta, els requisits d'accés, la relació entre interessos i competències, i les formacions que s'hi ajustin millor.
- Difusió del sistema d'acreditació de competències professionals i de competències bàsiques d'accés als certificats professionals.
- Procés de debat i definició del futur de l'educació al llarg de la vida, amb la realització de les jornades de debat i definició del futur de l'educació al llarg de la vida.

Accions previstes

- Creació d'una xarxa que afavoreixi l'intercanvi, la visibilitat i la difusió de **bones pràctiques dels programes de diversificació curricular a 3r i 4t d'ESO**, i especialment dels projectes singulars vinculats amb aprenentatges professionalitzadors.
- **Conveni de col·laboració amb l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE)** per identificar mesures que permetin augmentar les competències bàsiques de l'alumnat.
- **Ampliació de l'oferta** de cicles formatius de grau bàsic, programes de formació i inserció (PFI) i itineraris formatius específics (IFE) amb diversitat de perfils professionals.
- **Ampliació de l'oferta** de cicles formatius de grau mitjà i els ensenyaments de règim especial (ERE).
- Difusió ampliada d'informació sobre les **múltiples possibilitats que ofereix el sistema educatiu per acreditar diverses competències** (proves lliures de GES, proves d'accés a CFGM, acreditació de competències, etc.).
- Elaboració d'un mapa de recursos o infografia per tal d'ajudar a les direccions en la difusió dels itineraris formatius i facilitar la transició a la postobligatòria.
- Difusió dels diferents graus de concreció del sistema de qualificacions.
- Elaboració i difusió dels diferents itineraris possibles (com ara dobles titulacions i perfils professionalitzadors).
- **Disseny d'un sistema de microcredencials** (graus A i B) i difusió de mesures que permetin flexibilitzar els itineraris de formació professional i els ensenyaments de règim especial.
- Elaboració i difusió de l'informe amb les conclusions de l'anàlisi de la situació de l'educació al llarg de la vida.
- Establiment i reconeixement d'espais per a la tutoria i l'orientació en centres de formació de persones adultes i escoles de noves oportunitats que permetin una atenció i orientació més acurada cap a opcions professionalitzadores.

Estratègia 5. Formació professional

Busca millorar la qualitat de l'experiència educativa dels estudiants de formació professional i augmentar-ne l'adaptació a un nou entorn d'aprenentatge, així com la satisfacció i el compromís amb els programes de formació.

Reforçar l'acompanyament dels i les estudiants en la formació en l'empresa i l'ampliació en la dotació d'orientadores en la formació professional són dues accions rellevants.

Objectius

- Millorar la qualitat educativa de la formació professional i la vinculació formativa de l'alumnat.
- Promoure l'equitat, la inclusió i la millora en la transició a la formació professional.
- Assegurar el treball en xarxa amb l'entorn educatiu, social i laboral amb un acompanyament especialitzat.
- Fomentar els processos d'acció tutorial i d'orientació en la formació professional.
- Afavorir accions que vinculin la formació professional amb el món laboral.

Accions iniciades

- Creació de xarxes bàsiques per fomentar i la millorar l'acció tutorial i orientació en la formació professional.
- Creació del grup de treball d'abandonament en la formació professional.
- Disseny d'accions per afavorir l'adaptació en la transició a l'FP.
- Creació de les xarxes d'orientació inclusiva i diversitat, convivència, compromís i vinculació afectiva, competències transversals i integració a l'aula dual, orientació integral i integrada, i empresa, serveis i relacions estratègiques.
- Dotació de personal orientador als centres de formació professional.
- Accions desenvolupades en el marc de la xarxa de personal d'orientació educativa de formació professional.
- Elaboració de guies, protocols, registres i orientacions per facilitar l'acció tutorial i l'orientació en els centres de formació professional.
- Accions que vinculen la formació al centre educatiu i el món laboral (formació dual, formació en centres de treball, programa EmpresaFP, etc.).

Accions previstes

- Revisió i desplegament del nou Pla de Millora del Rendiment i la Fidelització de l'Alumnat de Formació Professional 2025-2027 (supervisió especialment de la tutoria i l'orientació educativa).
- Accions previstes en el marc del programa EmpresaFP i Projecte de qualitat i millora de l'FP.
- Continuitat de **xarxes bàsiques** per fomentar i millorar l'acció tutorial i orientació en la formació professional.
- Desplegament de les accions planificades en el **grup de treball d'abandonament en la formació professional**.
- Generació de mecanismes d'avaluació de l'eficàcia de la formació i de les accions iniciades i la seva revisió.
- Creació de mecanismes de millora en la **transició al cicle formatiu de grau mitjà**.
- Disseny d'un **sistema específic de traspàs d'informació** per afavorir la continuïtat en les trajectòries en l'educació postobligatòria, especialment amb persones nouvingudes i amb NESE i NEE.
- Difusió d'accions per afavorir **l'adaptació en la transició a l'FP**, tenint en compte les especificitats de les diferents famílies professionals.
- **Continuitat de les xarxes** d'orientació inclusiva i diversitat, convivència, compromís i vinculació afectiva, competències transversals i integració a l'aula dual, d'orientació integral i integrada. I també formació específica lligada a la relació de l'alumnat NESE i l'acompanyament a les empreses.
- Ampliació de la **dotació de personal orientador** als centres de formació professional.
- Disseny d'accions específiques que defineixin el rol que exerceixen les persones orientadores en relació amb el coneixement i l'articulació de la xarxa amb els diferents agents.
- Disseny d'accions que defineixin el **rol que assumeixen els altres agents orientadors** i la relació que estableixen en el marc del sistema educatiu de formació professional.
- Disseny d'accions que defineixin el **rol de les persones orientadores en la cerca d'empreses**, establiment de convenis de pràctiques i el seguiment de l'alumnat.
- Elaboració d'un **mapa dels agents orientadors a l'FP** que reculli tots els agents i ens o organitzacions que ofereixen orientació (personal, social, acadèmica i professional).
- Realització del pla de formació 2025-2026 i 2026-2027 amb continguts d'acció tutorial, tutoria, orientació, flexibilització de la formació i aprenentatge en règim dual, coordinada entre els diferents agents.

Accions previstes

- Difusió de **guies, protocols, registres i orientacions** per facilitar l'acció tutorial i l'orientació en els centres de formació professional.
- Creació de la **comissió d'orientació als centres de formació professional** per coordinar les accions desplegades a diferents nivells (informe personal d'orientació professional (IPOP), tutoria, persones orientadores, tècnics d'integració social (TIS), etc.).
- Creació de projectes específics per reforçar el vincle i la **interrelació entre el centre educatiu i les empreses, entitats i els agents** (socials, empresarial...).
- Disseny d'un sistema organitzatiu que afavoreixi la supervisió pedagògica dels estudiants que fan l'estada a l'empresa.

Estratègia 6. Alumnat nouvingut

Es planteja una estratègia global per reforçar l'atenció a l'alumnat nouvingut, en la qual l'acollida i l'aprenentatge de la llengua són elements fonamentals, i la reducció de les desigualtats educatives per qüestió d'origen o procedència social, econòmica o cultural és la prioritat.

Aquesta estratègia pretén afavorir les oportunitats educatives al llarg de la vida de l'alumnat nouvingut, així com la seva participació i inclusió social.

També busca promoure la comunicació bidireccional entre el centre educatiu, les famílies i les entitats socials, especialment d'alumnat nouvingut, per crear entorns d'aprenentatge compartits, coherents i enriquidors.

Objectius

- Impulsar els plans d'acollida de l'alumnat dels centres educatius com a element que permeti que millori l'adaptació al centre educatiu, tant pel que fa als aspectes emocionals com als aspectes vinculats als aprenentatges de tot l'alumnat i, de manera singular, als i les estudiants nouvinguts.
- Potenciar el recurs de l'aula d'acollida com a recurs afavoridor de la inclusió i el benestar dels estudiants nouvinguts, com a espai d'aprenentatge de la llengua catalana, suport en els aprenentatges, inclusió social i acompanyament personalitzat.
- Reforçar la transició de l'aula d'acollida a l'aula ordinària per afavorir l'adaptació acadèmica i social de l'alumnat.
- Promoure la comunicació bidireccional entre el centre educatiu i les famílies, especialment d'alumnat nouvingut, per crear entorns d'aprenentatge compartits, coherents i enriquidors.
- Afavorir el progrés en l'àmbit acadèmic i la inclusió social i educativa de l'alumnat jove i adult que s'incorpora tardanament al sistema educatiu per afavorir, així, les oportunitats educatives i la inclusió social.

Accions iniciades

- Suport en el disseny i l'optimització dels plans d'acollida en els centres educatius.
- Dotació de 1.383 aules d'acollida a l'inici del curs 2025-2026 als centres educatius amb aules d'acollida de continuïtat.
- Concreció d'estratègies de suport a l'alumnat nouvingut per a la transició a l'aula ordinària i elaboració de materials.
- Programa de formació per al Estratègies de suport lingüístic i social a totes les àrees i matèries (ESAM).
- Avaluació de l'alumnat d'aula acollida (informe de centre).

Accions previstes

- Establiment de mecanismes que reforcin els **plans d'acollida** dels centres educatius per incloure especialment l'acollida, el suport emocional i la inclusió a la dinàmica escolar de l'alumnat nouvingut.
- Desenvolupament **d'aules d'acollida** com a recurs de continuïtat, dissenyades per facilitar la integració i l'orientació dels alumnes nouvinguts proporcionant suport acadèmic i emocional.
- Revisió i difusió de materials i estratègies pedagògiques que afavoreixin l'aprenentatge de l'alumnat.
- Difusió del programa de formació per al suport lingüístic i social (ESAM).
- Revisió del procés de recollida de dades i del retorn al centre educatiu de l'avaluació de l'alumnat de l'aula d'acollida.
- Disseny d'accions adreçades a la **relació entre el centre educatiu i les famílies de l'alumnat nouvingut**, a fi d'intensificar la seva participació al centre i l'acompanyament en l'aprenentatge dels seus fills i filles.
- Disseny d'accions adreçades a **l'acollida lingüística i social de l'alumnat nouvingut jove i adult**, amb accions que incorporin també a les persones joves que migren soles.

Estratègia 7. Educació inclusiva

Es presenta una estratègia per generalitzar l'educació inclusiva en l'educació obligatòria i promoure'n la implementació en l'educació postobligatòria. Té en compte l'atenció específica a l'alumnat amb més necessitats de suport al llarg de les etapes educatives i, especialment, en la continuïtat en l'educació postobligatòria.

Promoure i generalitzar l'educació inclusiva en l'educació obligatòria i la implementació en l'educació postobligatòria.

Objectius

- Donar continuïtat al desplegament del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.
- Promoure i generalitzar l'educació inclusiva en l'educació obligatòria.
- Promoure la implementació de l'educació inclusiva en l'educació postobligatòria.
- Assegurar la participació i la progressió en l'aprenentatge de tots els estudiants mitjançant un enfocament coordinat que busca crear un entorn educatiu que reconegui i atengui la diversitat de les necessitats dels estudiants.
- Afavorir la transició a la vida adulta i la formació postobligatòria de l'alumnat amb necessitats de suport educatiu.

Accions iniciades

- Implementació i desplegament de tots els recursos previstos en el Decret 150/2017.
- Articulació de suports per donar resposta a les necessitats de tot l'alumnat i els mecanismes que afavoreixin la transició i el traspàs d'informació.
- Elaboració i difusió del document de les *Mesures i suports universals en el centre educatiu* com a guia integral per implementar estratègies que millorin l'accessibilitat per a tots els estudiants, independentment de les seves necessitats.
- Elaboració dels Documents per a l'organització i la gestió dels centres amb la concreció de les funcions del mestre d'educació especial, pedagogia terapèutica i orientació educativa com a suport addicional.
- Elaboració i difusió de la Guia per a l'acompanyament a adolescents i joves amb discapacitat en la formació postobligatòria i la transició a la vida adulta.
- Pilotatge en centres públics del servei de monitoratge per alumnat amb NEE a l'educació postobligatòria. Itineraris adaptat
- Formació en disseny universal per a l'aprenentatge i en resposta a la intensitat per poder afavorir una atenció educativa adequada a les necessitats de cada alumne.
- Creació del grup de treball interdepartamental sobre educació postobligatòria i NEE.
- Revisió dels itineraris formatius específics i de la resta de l'oferta educativa dels ensenyaments postobligatoris.

Accions previstes

- Difusió i implementació de la cultura inclusiva a través de l'equip de dinamització d'educació inclusiva i de la cartera de formació de la Direcció General d'Educació Inclusiva.
- Increment del nombre de suports addicionals i intensius per donar resposta a les necessitats de tot l'alumnat.
- Difusió i formació del **document Mesures i suports universals en el centre educatiu** com a guia integral per implementar estratègies que millorin l'accessibilitat per a tots els estudiants, independentment de les seves necessitats.
- Difusió dels Documents per a l'organització i la gestió dels centres amb la concreció de les funcions del mestre d'educació especial, pedagogia terapèutica i orientació educativa com a suport addicional.
- **Formació** docent sobre **mesures universals, addicionals i intensives adreçada a la postobligatòria**.
- Accions adreçades a garantir el **traspàs d'informació de l'alumnat amb NEE d'ESO a CFGM i cap a altres itineraris dels ensenyaments postobligatoris**.
- Disseny d'actuacions que afavoreixin el canvi de mirada i pràctiques cap a l'educació inclusiva en l'educació postobligatòria.
- Continuitat en centres públics del servei de monitoratge per a alumnat amb NEE a l'educació postobligatòria.
- Formació massiva de 30 hores en mesures i disseny universals per a l'aprenentatge per a tots els docents i el personal d'atenció educativa.
- Creació de grups de treball interdepartamentals al territori, per acompanyar l'alumnat amb discapacitat en la transició a l'educació postobligatòria.
- Revisió dels itineraris formatius específics.
- Seguiment de la transició o el retorn al sistema educatiu de l'alumnat usuari d'hospitals de dia, aules hospitalàries de salut mental, justícia juvenil o centres de protecció de menors que s'ha desvinculat de l'itinerari educatiu.

Estratègia 8. Prevenció i seguiment de l'absentisme

Actuar preventivament i fer seguiment de l'absentisme escolar suposa dissenyar accions en l'àmbit local, amb la participació dels diferents agents implicats, que permetin intensificar la prevenció de l'absentisme. També intensificar l'acompanyament i el treball en xarxa en la transició a l'educació postobligatòria a fi d'afavorir les trajectòries de continuïtat i reduir l'absentisme en el període d'adaptació al nou centre i a la nova cultura d'aprenentatge.

Objectius

- Dissenyar accions en l'àmbit local, amb la participació dels diferents agents implicats per intensificar la prevenció de l'absentisme.
- Actualitzar el protocol d'àmbit comunitari per organitzar les accions relatives a l'absentisme.
- Intensificar l'acompanyament i el treball en xarxa en la transició a l'educació postobligatòria a fi d'afavorir les trajectòries de continuïtat i reduir l'absentisme en el període d'adaptació al nou centre i a la nova cultura d'aprenentatge.
- Fomentar l'intercanvi d'experiències entre els centres educatius amb l'objectiu de conèixer pràctiques reeixides a favor de la continuïtat acadèmica.
- Actualitzar el sistema de registre del sistema educatiu i els indicadors d'avaluació per obtenir dades específiques i sistemàtiques relatives a l'absentisme.

Accions iniciades

- Creació de comissions d'absentisme en els territoris.
- Revisió del Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme amb un treball coordinat entre el Departament de Drets Socials i Inclusió (Direcció General de Prevenció i Protecció a la Infància i l'Adolescència (DGPPIA)) i el Departament d'Educació i Formació Professional.

Accions previstes

- Impuls d'un pla local de prevenció de l'absentisme.
- **Actualització del Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme.**
- **Dotació d'orientadors a l'educació postobligatòria**, en el marc del desplegament del Decret d'orientació educativa.
- Desplegament del **projecte Reconnect-ES** per intensificar l'acompanyament a l'alumnat en el seu retorn al sistema.
- Creació de **seminaris i xarxes** vinculats a l'absentisme.
- Incloure indicadors relatius a l'absentisme en les aplicacions de recollida de dades.
- Actualització del programari a fi que en les **eines de registre** de l'alumnat hi consti l'absentisme.

Estratègia 9. Formació docent

Incloure la temàtica de la comprensió i l'abordatge de l'abandonament en la formació d'accés, inicial i permanent del personal educatiu, com a estratègia essencial perquè els professionals, de totes les etapes, sàpiguen identificar i donar suport a l'alumnat que mostra signes de desconexió i que, a curt, mitjà o llarg termini, corre el risc d'abandonar prematurament l'educació.

És un àmbit en el qual cal reforçar les actuacions a fi de desenvolupar un enfocament comú, la capacitat dels centres educatius d'actuar proactivament davant l'èxit educatiu i les intervencions a en l'àmbit escolar i comunitari.

Objectius

- Elaborar accions formatives en la formació d'accés, inicial i permanent del personal educatiu a fi de desenvolupar un enfocament comú i impulsar l'abordatge de l'abandonament escolar prematur.
- Definir les competències professionals a fi que el personal docent intensifiqui l'acció tutorial, l'orientació, la promoció del benestar, i la identificació i el suport —intrínsecs a la funció docent— a l'alumnat, especialment a aquell que mostra signes de desconexió.
- Desenvolupar mecanismes que permetin actuar preventivament i identificar els centres educatius de referència que afavoreixin la formació entre iguals.

Accions iniciades

- Anàlisi i disseny de formacions que incorporen aspectes d'abandonament i orientació.
- Inclusió de la temàtica de l'abandonament i els factors associats en les formacions inicials i permanents (professorat novell, formació, direccions...).
- Inclusió de la temàtica de l'abandonament en les formacions adreçades als docents que s'incorporen a la borsa.
- Portar a terme el pla de formació 2024-2025 amb continguts relatius a l'acció tutorial, tutoria, orientació, benestar de l'alumnat, erradicació de qualsevol tipus de violència, etc.
- Implantació de la figura COCOBE (coeducació, convivència i benestar) en els centres educatius, amb formació i materials específics.
- Creació del Marc de qualitat de centre" com a eina per identificar la millora en cada centre educatiu.

Accions previstes

- Elaboració d'**accions formatives amb continguts relatius a l'abandonament** i als factors associats.
- Continuïtat en la inclusió de la temàtica de l'abandonament i els factors associats en les **formacions inicials i permanents** (professorat novell, formació, direccions...).
- Continuïtat en la inclusió de la temàtica de l'abandonament en les formacions adreçades als **docents que s'incorporen a la borsa**.
- Portar a terme el Pla de formació 2025-2026 i successius amb continguts relatius a l'acció tutorial, tutoria, orientació, benestar de l'alumnat, erradicació de qualsevol tipus de violència, perspectiva interseccional, factors associats a l'absentisme i l'abandonament, transicions educatives, etc.
- Actualització i difusió dels materials específics per a reforçar les funcions pròpies de la figura de coordinació COCOBE en els centres educatius.
- Portar a terme un **pla de formació específic per a docents de l'especialitat d'orientació educativa**.
- Implementació del Marc de qualitat de centre com a eina per identificar la millora en cada centre educatiu.

Estratègia 10. Impuls a la recerca

Recollir evidències sobre les pràctiques d'abandonament i orientació al territori, per vincular de manera més estreta la recerca educativa feta pel Departament d'Educació i Formació Professional sobre el fenomen de l'abandonament.

Objectius

- Recollir evidències sobre pràctiques que contribueixen a la reducció de l'abandonament al territori escolar prematur.
- Recollir evidències sobre pràctiques d'orientació al territori.
- Avaluar l'impacte de les accions que s'han dut a terme en matèria d'orientació, transicions, continuïtat formativa i altres temes relacionats amb l'abandonament.

Accions iniciades

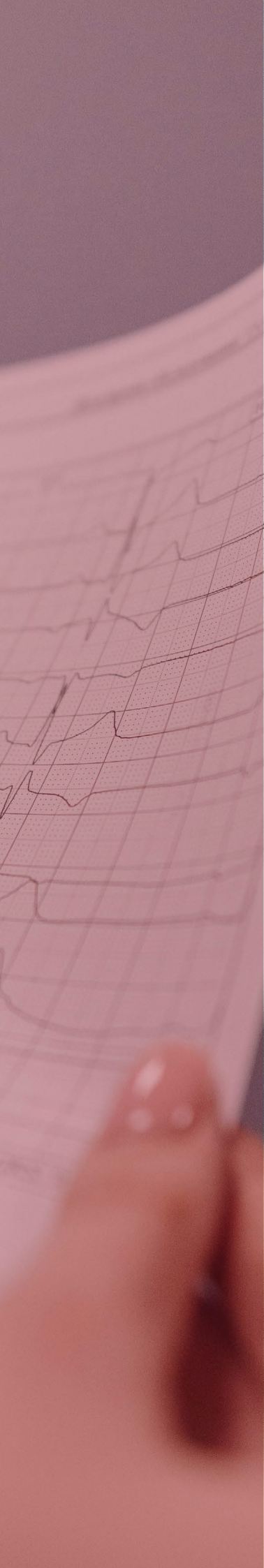
- Recerca específica sobre la temàtica d'abandonament: Programa d'orientació per a l'èxit educatiu.
- Revisió de l'evidència científica relacionada amb l'abandonament escolar prematur.

Accions previstes

- **Recerca específica** sobre la temàtica d'abandonament.
- **Revisió de l'evidència científica** relacionada amb l'abandonament escolar prematur.
- Revisió de l'evidència científica relacionada amb l'orientació.
- Portar a terme d'avaluacions d'impacte d'acord amb el Decret d'orientació educativa.
- **Avaluació d'impacte i eficàcia de l'orientació** (grau de satisfacció de l'alumnat, ensenyaments...).
- Revisió de l'evidència científica relacionada amb els Instituts Escola i la seva contribució per reduir l'absentisme.

Avaluació

06

S'han establert els indicadors que permetran avaluar el progrés i els resultats del pla d'acció, i que garanteixen una anàlisi objectiva del seu impacte. Aquests indicadors, desenvolupats a partir de criteris tècnics i alineats amb els objectius estratègics, són una eina fonamental per mesurar el grau de compliment de les fites establertes i perquè sigui més fàcil prendre decisions tenint en compte les evidències. A més, permetran fer un seguiment continu de les iniciatives implementades, assegurar-ne l'eficiència i identificar les possibles àrees de millora per optimitzar-ne els resultats.

Referències bibliogràfiques

07

BERNARDO GUTIÉRREZ, A.B.; TUERO HERRERO, E.; CERVERO FERNÁNDEZ-CASTAÑÓN, A.; MALUENDA ALBORNOZ, J.; NÚÑEZ PÉREZ, J.C. «Incidencia del abandono temprano: contextualització i formes d'actuació». A: BERNARDO GUTIÉRREZ, A. B.; TUERO HERRERO, E.; ALMEIDA, L.S.; NÚÑEZ PÉREZ, J.C. *Motivos y factores explicativos del abandono de los estudios*. Madrid: Pirámide, 2006, p. 19-31.

CENTRE EUROPEU PER AL DESENVOLUPAMENT DE LA FORMACIÓ PROFESSIONAL. *Toolkit* [en línia].

COUNCIL OF EUROPEAN UNION. *Recommendation of 28 June 2011 on policies to reduce early school leaving*. Brussel·les: Diari Oficial de la Unió Europea, 2011.

COUNCIL OF EUROPEAN UNION. *Resolution of 19 February 2021 on a strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond (2021–2030)* [en línia]. Brussel·les: Diari Oficial de la Unió Europea, 2021. *Toolkit* [en línia].

EUROSTAT - EUROPEAN STATISTICS. 2024. *Toolkit* [en línia].

EUROPEAN COMMISSION. *Reducing early school leaving: key messages and policy support*. Brussel·les: Comissió Europea, 2013.

EUROPEAN COMMISSION / EACEA / EURYDICE. *Structural indicators for monitoring education and training systems in Europe – 2022: Overview of major reforms since 2015. Eurydice background report*. Brussel·les: Diari Oficial de la Unió Europea, 2022.

EUROPEAN EDUCATION AND CULTURE EXECUTIVE AGENCY EUROPEAN EDUCATION AND CULTURE EXECUTIVE AGENCY: EURYDICE. *Structural indicators for monitoring education and training systems in Europe 2023: Early leaving from education and training*. Brussel·les: Diari Oficial de la Unió Europea, 2023.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. *Indicadors de la Unió Europea*. *Toolkit* [en línia].

LLANES, J. (COORD.); DAZA, L.; FIGUERA, P.; MALLOWS, D.; MARZO, A.; PLANELLS, O.; SÁNCHEZ, I.; SOLDEVILA, A.; TEY, A.; TORRADO, M. «Trajectòries dels i les joves en els estudis de secundària obligatòria. Factors d'èxit als centres de formació d'adults de Catalunya». Anàlisi [Barcelona: Departament de Drets Socials], núm. 7.

MINISTERIO DE EDUCACIÓN, FORMACIÓN PROFESIONAL Y DEPORTES. *Nivel de formación, Formación permanente y Abandono: Explotación de las variables educativas de la Encuesta de Población Activa*. Madrid: Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports, 2025.

ORGANITZACIÓ PER A LA COOPERACIÓ I EL DESENVOLUPAMENT ECONÒMICS. *Propuestas para un plan de acción para reducir el abandono escolar temprano en España*. París: OECD Publications, 2023.

OLMOS, P.; GAIRÍN, J. «Absentismo y abandono en la escolaridad postobligatoria. Causas y consecuencias». A GAIRÍN, J.; OLMOS, P. *Disminuir el abandono escolar y mejorar la persistencia. Causas, consecuencias y estrategias de intervención*. Madrid: Narcea, 2022. p. 53-66.

OLMOS RUEDA, P.; MANGAS, C.; FREIRE, C.; CADIMA, R.; MIHANO, S.; LOPES, S.; BROWN, C.; COSTAS, I.; SAVVIDES, N.; MUÑOZ MORENO, J.L. *Proposta d'orientació i acció tutorial. Estratègies per a l'acció*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2021.

ROMERO-RODRÍGUEZ, S.; MORENO-MORILLA, C.; MATEOS-BLANCO, T. *Orientación para la construcción de la carrera y justicia social. Una experiencia de investigación-acción en las Escuelas de Segunda Oportunidad (E2O)*. Barcelona: Octaedro, 2022.

SISTEMA D'INFORMACIÓ D'INDICADORS I ESTADÍSTICA. *Sistema d'Informació d'Indicadors i Estadística del Departament d'Educació*. Barcelona: Departament d'Educació, 2022.

SOLER, A.; MARTÍNEZ PASTOR, J.L.; LÓPEZ-MESEGUER, R.; VALDÉS, M.T.; SANCHO GARGALLO, M.A.; MORILLO, B.; DE CENDRA, L. *Mapa del abandono educativo temprano en España: Informe general*. Madrid Fundación Europea Sociedad y Educación, 2021.